

ACTE ACADÈMIC
DE GRADUACIÓ DE DOCTORATS I MÀSTERS
CURS 2006-2007

19 de juliol del 2007

Presidenta del Consell Social,
Vicerector de Relacions Institucionals i secretari general,
Vicerectora de Postgrau, Doctorat i Relacions Internacionals,
Benvolguts membres de la comunitat universitària,
Amigues i amics,

L'acte de graduació d'avui té un significat especial. Des de l'inici de la Universitat Pompeu Fabra, creada l'any 1990, s'han celebrat sempre les cerimònies de graduació dels seus llicenciats i diplomats, primer al Palau de la Música i, des de fa uns anys, al pati de Roger de Llúria, aquí al campus de Ciutadella. Amb la incorporació dels màsters a l'oferta oficial de titulacions, com a conseqüència de la implantació de l'espai europeu d'ensenyament superior, hem considerat que ens calia també un acte de graduació per als nostres màsters i doctorats. I aquesta és la primera vegada que el fem. D'aquesta manera volem mostrar el que creiem que ha de ser el perfil de la Universitat Pompeu Fabra, una universitat amb

un biaix clar cap al postgrau i el doctorat, una universitat sòlida en recerca, amb un alt grau d'internacionalització.

Voldríem que aquest acte d'avui sigui l'expressió del que és la vida quotidiana als nostres campus: un punt de trobada, a la ciutat de Barcelona, de persones de llocs molt diversos del món, que parlen llengües diferents, i que fan de la universitat un espai comú per aprendre i ensenyar, per intercanviar experiències, per créixer com a éssers humans.

El primer que em cal fer és felicitar-vos per haver acabat els vostres estudis de postgrau entre nosaltres. Felicitar-vos i agrair-vos la vostra confiança en la nostra institució, que vau considerar idònia per al vostre projecte personal. La fortuna de les institucions universitàries depèn de com la recordin i com en parlin els seus *alumni*. El que vosaltres feu en el futur, el reeiximent dels vostres projectes personals, és la millor carta de presentació de la nostra universitat al món.

En l'excel·lent lliçó de graduació, el professor Bou ens parlava de les lliçons que es pronuncien en aquests tipus d'actes, que són ja un subgènere entre els acadèmics. Deixeu-me dir que, des que sóc rector, em toca submergir-me en alguna cosa que no arriba a subgènere, que és el món dels discursos, orals o escrits, de presentació, introducció, prefacs, pròlegs, epílegs i cloendes varis. Amb l'experiència que dos anys de rector em dóna, intentaré cenyir-me al que penso que són els cànons d'aquest, diguem-ne, infragènere: brevetat i només una idea que pugui quedar com a llavor.

Com a conseqüència de la creixent influència de les universitats anglosaxones en l'acadèmia d'arreu del món i, per tant, també en la catalana, sovint l'assoliment de les metes més altes en la formació superior i en la recerca s'associa amb la paraula *excel·lència*. Les paraules, per dir-ho així, van a la recerca del seu significat, i per això voldria elaborar una mica el tipus d'ideal que l'excel·lència ens dibuixa. És bastant obvi que l'excel·lència té molt a veure amb la realització plena d'algunes qualitats; d'*excel·lent* en diu el diccionari de Pompeu Fabra “molt bo en el seu gènere”. He llegit en algun lloc que les traduccions angleses d'Aristòtil han dubtat, a l'hora de traduir l'expressió grega *areté*, entre *excellence* i *virtue*. La qüestió no és trivial, crec, si volem entendre com es trena aquest ideal. L'excel·lència ens fa pensar, ja ho dèiem, en l'assoliment de diverses fites. La virtut, en canvi, ens evoca la idea d'un hàbit que ha esdevingut una disposició interna a comportar-nos d'una determinada manera quan es donen algunes condicions. Del sucre que es dissol quan se submergeix en un líquid en diem que té la propietat disposicional de la solubilitat. De la persona que es comporta de manera coratjosa quan les circumstàncies ho requereixen en diem que té la virtut de la valentia. Mentre l'excel·lència sembla fugissera i intermitent, la virtut té vocació de romandre. Mentre l'excel·lència sembla fragmentària —és possible que algú assoleixi una fita altíssima en un àmbit i, no obstant això, que sigui un cretí en uns altres àmbits—, la virtut malda per assolir l'equilibri dins la totalitat. Deixeu-me dir-ho així: mentre l'excel·lència és atomista, la virtut és holística.

Per totes aquestes raons, m'agradaria poder dir que la millor manera de dibuixar l'ideal de l'excel·lència és com a *areté*, com a virtut. Aconseguir un màster o un doctorat és, sense dubte, excel·lir en un determinat àmbit. M'agradaria pensar que vosaltres a la Universitat Pompeu Fabra heu assolit aquesta fita no de manera atomitzada, sinó holística. Que no només heu après moltes coses, sinó que heu adquirit l'adequada proporció de virtuts intel·lectuals o dianoètiques i de virtuts pràctiques o ètiques que us permetran resoldre no només amb saviesa, sinó també amb *frònesi*, per tornar a dir-ho amb Aristòtil, totes les situacions de la vostra vida.

És més, l'arrel grega de la paraula *areté* és la mateixa que la de la paraula *aristos*. En algun sentit, amb un màster i un doctorat, vosaltres sou els millors en el vostre àmbit. Però, no ho oblidem, els millors han de ser, per ser els millors precisament, els més virtuosos. Heu de saber que el talent que teniu no és una elecció, sinó que és una circumstància que us ha deparat la loteria natural. Per això, heu de posar-lo al servei de tots, perquè el talent que teniu és, en un sentit profund, patrimoni comú, patrimoni de tots. D'aquesta manera serà potser possible l'ideal de tota societat humana, l'ideal de construir una aristocràcia per a tots.

Moltes gràcies